

ВИЛЕНСКИЙ ВѢСТНИКЪ KURYER WILEŃSKI

ВЫХОДИТЬ

по Вторникамъ, Четвергамъ и Субботамъ.

Предплате: Россия.
В Вильно . . . 10
З пресытка . . . 12
Полтора: . . .
В Вильно . . . 5
З пресытка . . . 6

Квартална:
В Вильно . . . 3
З пресытка . . . 3 k. 50
Місячна . . . 1
За вѣсн 40 літ. огло-
сенія плаці сія к. ср. 17.

ВЫХОДИ

we Wtorki, Czwartki i Soboty.

Рок 1863.

СОДЕРЖАНИЕ.

Часть неофициальная: С. Петербургъ. — Вильно. — Предложение г. главного начальника края. — Денежное витебского и виленского губернаторов. — Высочайший указъ. — Москва. — Телеграмма по польскому вопросу.
Часть неофициальная: Общее обозрѣніе. — Италия. — Франция. — Австрія. — Пруссія. — Телеграфъ. — Деппеши.
Литературный отдѣлъ: Текучія новости. — Сѣверъ. — Виле́нскій дневникъ. — Объявленіи.

Часть Официальная

С. Петербургъ, 17-го июля.

Кронштадтъ. Во вторникъ, 16-го июля, ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ изволилъ отправиться въ Финляндію на Императорской паровой яхтѣ *Шмандартъ*. Ихъ Императорскія Высочества Великіе Князья Александръ и Владимиръ Александровичи и князь Романовскій, герцогъ Лихтенбергскій Николай Максимиліановичъ сопровождаютъ ЕГО ВЕЛИЧЕСТВО въ этомъ небольшомъ путешествіи. Высочайше повелѣно: кромѣ свиты сопровождали еще следующие лица: г. военный министръ, генералъ-адъютантъ Милотинъ, г. управляющій морскимъ министерствомъ генералъ-адъютантъ Крабе, г. министръ статсъ-секретарь Великаго Княжества Финляндскаго — графъ Армфельдъ, генералъ-адъютантъ: князь Долгоруковъ, графъ Адлербергъ и баронъ Врангель. Въ 2½ часа пополудни ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ, Ихъ Высочества и свита прибыли изъ С. Петербурга на восточный рейдъ на паровой яхтѣ *Александрія* въ сопровожденіи парохода *Нева*.

Въ началѣ четвертаго часа Императорская яхта *Шмандартъ* подъ брѣвѣй-вымпеломъ ЕГО ВЕЛИЧЕСТВА начала сниматься съ якоря, за ней слѣдовалъ пароходъ фрегатъ *Олафъ*, назначенный для сопровожденія Императорской яхты. Восходъ солнца былъ прекрасный; ровный и довольно свѣжій сѣверо-восточный вѣтеръ освѣжалъ воздухъ и придавалъ ему утреннюю свѣжесть и прохладу. Кронштадтскія гавани и порты пересыпались и принимались за свою обычную работу, — когда яхта *Шмандартъ*, снявшись съ якоря, быстро помычалась по малому рейду. На рейдахъ, кромѣ поднятія флаговъ и вызова командъ, ни салютовъ, ни какихъ другихъ почестей не отдавалось, и Императорскій кортежъ, пройдя мимо судовъ, началъ быстро удалиться на западъ.

Намъ удалось посѣтить Императорскую яхту, за часъ до отправленія высочайшихъ путешественниковъ: всѣ каюты были освѣщены и убраны, и этотъ плавающий дворецъ, способный переноситься съ мѣста на мѣсто со скоростью 13 узловъ (24½ версты) въ часъ, былъ въ подномъ своемъ великолѣпнѣи блескѣ. При освѣщеніи особенно хороша была столовая зала: здѣсь можно позабыть, что находишься на водѣ. Лампы, канделябры освѣщали ее, а зеркала, роскошная мебель и буфеты, искусно поставленныя и сгруппированныя, давали каютѣ видъ красивой столовой какого нибудь небольшого загороднаго дворца. (Рис. Инв.)

Во вторникъ, 16-го июля, въ 9½ часовъ по полудни, ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ изволилъ благополучно прибыть въ Гельсингфорсъ. (Рис. Инв.)

В И Л Н О.

Вчера, 22 сего іюля, по случаю высокочестнаго для тѣлоуменства ЕЯ ИМПЕРАТОРСКОГО ВЕЛИЧЕСТВА, ГОСУДАРЫНИ ИМПЕРАТРИЦЫ МАРИИ АЛЕКСАНДРОВНЫ, въ 10 часовъ утра, его высокопревосходительство, Виле́нскій военный, Гродненскій, Минскій и Ковенскій генералъ-губернаторъ, главноначальствующій въ Могилевской и Витебской губерніяхъ, генералъ отъ инфантерій Михаилъ Николаевичъ Муравьевъ 2-й изволилъ пригласить поздравленію отъ духовенства, г. военныхъ и гражданскихъ чиновъ, дворянства, купечества и представителей городского сословія. Затѣмъ въ кафедральномъ соборѣ св. Николая, преосвященнымъ Александромъ, епископомъ Ковенскимъ, викаріемъ Литовской епархіи, совершена была, соборно, божественная литургія и послѣ оной, высокопреосвященнымъ Іосифомъ, митрополитомъ Литовскимъ и Виле́нскимъ, благодарственное молебствіе, въ присутствіи г. главного начальника края, всѣхъ гг. генераловъ, военныхъ и гражданскихъ чиновниковъ, всего дворянства, купечества и при многочисленномъ стеченіи народа. При превозглашеніи многолѣтняго ЕГО ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ и всей Августѣйшей фамиліи, изъ Виле́нскихъ укрѣпленій сдѣланъ былъ сто одинъ пушечный выстрѣлъ. По окончаніи церковнаго парада въ которомъ находились части отъ полковъ лейбъ-гвардіи: Преображенскаго, Драгунскаго и Казачьяго; войска на привѣтствіе и поздравленіе его высокопревосходительства съ высокочестнѣйшимъ праздникомъ, отъѣзжали продолжительными и задумчивыми „ура“! — При чемъ Ратушная и Соборная площади, а равно смежныя улицы, наполнены были народомъ, соревновавшимся возгласами „ура“ съ доблестнымъ воинствомъ.

Въ тоже время въ Римско-Католическомъ кафедральномъ соборѣ св. Станислава, а равно и во всѣхъ храмахъ другихъ исповѣданій, совершенно было благодарственное молебствіе о здравіи и благоденствіи ЕГО ИМПЕРАТОРСКОГО ВЕЛИЧЕСТВА и всего Августѣйшаго дома.

Вечеромъ городъ, даже въ отдаленныхъ частяхъ, былъ великолѣпно иллюминированъ. До поздней ночи, при звукахъ полковыхъ оркестровъ, толпы гуляющихъ наполняли улицы, наслаждаясь давно невиданнымъ зрѣлищемъ. Съ особеннымъ вкусомъ и изяществомъ были освѣщены костелы.

Въ городскомъ театрѣ дано было представленіе, въ началѣ котораго оркестромъ исполненъ былъ народный гимнъ: „Боже, Царя храни!“, который восторженная публика заставила повторить, и своды зданія долго оглашались единодушнымъ вѣхомъ ура! Всѣ находившіеся въ театрѣ были въ праздничной формѣ. Всѣ мѣста заняты были разнообразною публикою. Туалеты дамъ отличались особенною роскошностью.

ПРЕДЛОЖЕНІЕ ГЛАВНАГО НАЧАЛЬНИКА КРАЯ, НАЧАЛЬНИКАМЪ ВИЛЕНСКОЙ, КОВЕНСКОЙ, ГРОДНЕНСКОЙ и МИНСКОЙ ГУБЕРНІЙ и КОМАНДУЮЩИМЪ ВОЙСКАМИ, ВЪ СИХЪ ГУБЕРНІЯХЪ РАСПОЛОЖЕННЫМИ, отъ 17 іюля 1863 г.

По полученнымъ отъ начальниковъ войскъ донесеніямъ, что многія мѣтежническія шайки расходятся, а составляющіе ихъ крестьяне, шляхта, помѣщики и иной сбродъ, являютъ съ просьбою о пощади, и разбѣжались уже тѣхъ крестьянъ, которые добровольно и съ искренними чувствами раскаянія возвратились изъ шайекъ, водворять на прежнихъ мѣстахъ жительства, отдавалъ ихъ на поручительство крестьянскихъ обществъ, впредь до особаго распоряженія. Въ дополненіе къ тому предписываю:

1) Крестьянъ, однодворцевъ и мѣщанъ, добровольно возвращающихся изъ шайекъ и просѣившихъ пощады, водворять на прежнихъ мѣстахъ жительства, съ отдачею на благонадѣжное поручительство тѣмъ обществамъ, къ которымъ они принадлежатъ, не прежде однакожъ, какъ по ближайшемъ и личномъ началника увѣду удовольствіи въ полномъ ихъ раскаяніи и по приведеніи ихъ къ присягѣ на вѣрноподданство ГОСУДАРУ ИМПЕРАТОРУ. Присягу эту выполнять въ присутствіи начальника увѣда, избравъ для сего вполнѣ благонадѣжнаго ксендза.

2) Настоятельно требовать, чтобы возвращающіеся изъ шайекъ, имѣли съ прошеніемъ пощады, представляли оружіе, которымъ они были снабжены или указывали гдѣ оно скрыто въ лѣсахъ.

3) Отобравъ отъ каждаго изъ нихъ порознь подробное показаніе: о составѣ тѣхъ шайекъ, въ коихъ они находились, о дѣйствіяхъ оныхъ и о начальствующихъ имъ.

4) Тѣхъ, которые при отобраніи, показаній окажутъ упорство въ отвѣтахъ, брать (не объявляя ходатайства о пощади) подъ стражу и представлять въ слѣдственный коммиссіи, для поступленія съ ними по закону, какъ съ мѣтежниками.

5) Возвратившихся изъ мѣтежа помѣщиковъ, ксендзовъ, чиновниковъ и вообще шляхту и разночинцевъ, просѣившихъ помилованія, по снятіи съ нихъ подробныхъ показаній, оставлять въ городахъ подъ арестомъ въ ожиданіи дальнѣйшаго отъ меня о пощади ихъ распоряженія.

6) Военнымъ начальникамъ быть крайне осматрительными въ водвореніи просѣившихъ пощады, и тѣхъ, которые возвращаются изъ шайекъ въ свои дома безъ явки начальству или хотя съ явкой, но безъ чистосердечнаго раскаянія, брать, какъ выше сказано, немедленно подъ стражу, отнюдь недопуская тайнаго, безъ вѣдома начальства возвращенія въ свои дома и селенія.

7) О всѣхъ лицахъ, возвратившихся въ свои дома и селенія и явившихся съ неспрошеніемъ пощады, доносить немедленно по начальству, съ представленіемъ снятыхъ съ нихъ допросовъ, для окончательныхъ съ моей стороны распоряженій.

8) Военнымъ начальникамъ постоянно слѣдить за скитающимися еще въ лѣсахъ остатками отъ шайекъ, преимущественно за предводительствующими ихъ ксендзами, помѣщиками и шляхтичами, разыскивая, какъ предписано, по разнымъ направленіямъ конные и пѣшіе отряды и составленія изъ охотниковъ команды для поимки и истребленія мѣтежниковъ и взятія подъ стражу лицъ, дававшихъ имъ пріютъ и продовольствіе и вообще имъ содѣйствовавшихъ.

9) Сознвая, что скитающіяся теперь банды суть ничто иное, какъ шайки разбойниковъ, незаслуживающихъ по ихъ упорству и злѣйшимъ поступкамъ, никакой пощады, я уже предписалъ, всѣхъ тѣхъ, которые будутъ взяты въ плѣнъ изъ этихъ бродячихъ разбойническихъ шайекъ, если сіи послѣдніе учинили какое либо неистовство или насилие надъ крестьянами или иными кѣмъ, судить полевымъ уголовнымъ судомъ въ 24 часа и исполнить надъ ними смертныя приговоры по конфирмаціямъ военно-уѣздныхъ начальниковъ, донося объ этомъ мнѣ, въ то же время. Независимо отъ сего въ тѣхъ случаяхъ, когда окочинали шляхту, не смотря на дѣлаемыя ей предупрежденія, будетъ уличена въ содѣйствіи или пособіи мѣтежникамъ къ учиненію или злодѣйства надъ крестьянами или другими лицами, чество исполняющими долгъ вѣрноподданства, — доносить немедленно мнѣ, для употребленія строжайшихъ мѣръ возмездія со всей шляхетской околнцы въ примѣръ и страхъ

Т Р Е С Ь

Частѣе урѣдова: St. Petersburg. — Вильно. — Залеченіе п. главнаго начелника края. — Репорта витебскаго и виле́нскаго губернаторовъ. — Найвысшій указъ. — Москва. — Деппеши по польскому вопросу.

Частѣе неурѣдова: Погода огло́нъ. — Влочы. — Франция. — Австрія. — Прусы. — Деппеши телеграфиче.

Діаліттеракі: Відомосці бѣжаче. — Розмаітосці — Діелоник Виле́нскі. — Огłoszenia

Частѣе Урѣдова.

St. Petersburg, 17 lipca.

Кронштадтъ. Во вторникъ, 16 липца, CESARZ JEGO MOŚĆ рачылъ удаць сѣ до Финляндіи на Cesarskim паровымъ яхелѣ „Sztandar“. Ich Cesarskie Wysokosci Wielecy Książęta Aleksander i Włodzimierz z Aleksandrowicz oraz Książę Romanowski, książę Leuchtenberski Mikołaj Maksymilianowicz, towarzysząc JEGO CESARSKIEJ MOŚCI w tej niewielkiej podróży. Wysokim podróżnym, prócz orszaku towarzyszyły jeszcze następujące osoby: p. wojenny minister, generał-adjutant Milutin, p. zarządzający ministerjum marynarki, generał-adjutant Krabbe, p. minister sekretarz stanu Wielkiego Księstwa Finlandzkiego — hrabia Armfeld, generał-adjutant: książę Dolhorkow, hrabia Adlerberg i baron Wrangiel. O godzinie pół do trzeciej po północy, CESARZ JEGO MOŚĆ, Ich Wysokosci i orszak przybyli z St.-Petersburga do wschodniego rejdy na parowymъ jachcie „Aleksandra“ w towarzystwie parostatku „Newa“.

Zaraz po trzeciej godzinie Cesarski jacht „Sztandar“ pod brejt-wimpem NAJJAŚNIEJSZEGO PANA począł schodzić z kotwicy, za nim szedł parostatek-fregata Oiaf przeznaczony do towarzyszenia Cesarskiemu jachtowi. Wschód słońca był prześliczny; równy i dosyć świeży wiatr północno-wschodni odświeżał powietrze i dodawał mu porannę świeżość i ochłodę. Kronsztackie przystanie i port budziły się i brały się do swej zwyczajnej pracy, tymczasem jacht Sztandar, podający się z kotwicy, szybko popłynął po małymъ rejdzie. Na rejdachъ, prócz podjęcia flagi i wyznawania komend, ani salutacji, ani żadnych innych honorów nie oddawano i Cesarski orszakъ przeszedłszy mimo statkówъ, począł szybko oddalać się na zachód.

Nam udało się zwiedzić jacht Cesarski, na godzinę przedъ odjazdemъ wysokichъ podróżnych: wszystkie kajuty były oświetlone i przybrane, i ten pływający pałacъ zdolny przetranszować się zъ мѣсца на мѣсцо zъ szybkością 13 węzłów (24 i pół wiorsty) na godzinę, był wъ zupełnej swej wspaniałości i blasku. Przy oświetleniu, szczególnie była piękna sala jadalna: tu można zapomnieć, iż znajdujesz się na wodzie. Lampy, kandelabry ją oświetlały, a zwierciadła, rozkoszne meble i bufety, sztucznie ustawione i ugrupowane, dawały kajucie widokъ pięknej sali stołowej jakiegoś niewielkiego zamiastowego pałacu. (Inw. Ros.)

We wtorek, 16 lipca, o godzinie 9½ po południu, CESARZ JEGO MOŚĆ рачылъ szczęśliwie przybyć do Helsingforsu. (Inw. Ros.)

W I L N O.

Wczoraj, 22 b. m. lipca, z powodu najuroczystszej rocznicy imienin NAJJAŚNIEJSZEJ CESARZOWEJ JEJ MOŚCI MARJI ALEKSANDROWNY, o godz. 10-jej rano, jego ekscellenca Wileński wojenny, Grodzieński, Miński i Kowieński generał-gubernator, główny naczelnikъ губерній Mołchewskij i Witebskij, generał-piechoty Michał syn Mikołaja Murawjew 2-gi, рачылъ przyjmować powinszowania od duchowieństwa, pp. wojennych i cywilnychъ urzędników, szlachty, kupiectwa i przedstawicieli stanu miejskiego. Potemъ wъ katedralnymъ soborze sw. Mikołaja, jaśnie wielmożny Aleksander, biskup kowieński, wikary diecezji litewskiej, odprawił wъ asystencji liturgję świętą, a po niej jego eminencja Józef, metropolita litewski i wileński, odprawiłъ dziękczynne modły, wъ obecności p. głównego naczelnika kraju, wszystkichъ pp. generałów, wojennych i cywilnychъ urzędników, całej szlachty, kupiectwa i licznie zgromadzonego ludu. Przy odśpiewaniu modlitwy o długie lata dla JEGO CESARSKIEJ MOŚCI i całego Najjaśniejszego Domu, zъ wileńskiej cytadeli dane było zъ dział 101 wystrzałów. Po skończonej cerkiewnej paradzie, wъ której znajdowały się części полковъ лейбъ-гвардіи Преображенскаго, драгонскаго, и лейбъ-гв. козацкаго полковъ, на powitanie i powinszowanie przezъ jego ekscellencję uroczystego święta, wojska odpowiedziały przeciągłymъ i serdecznymъ ура! Przeglądъ place Ratuszowy i Soborny, jakъ również przyległe ulice zalane były ludemъ wspólnieującymъ się wъ okrzykachъ ура zъ walecznymъ wojskiemъ.

W tymże czasie wъ Rzymsko-Katolickimъ katedralnymъ kościele sw. Stanisława, jakъ również we wszystkichъ świątyniachъ innychъ wyznań, odbyły się dziękczynne modły za zdrowie i pomyślność JEGO CESARSKIEJ MOŚCI i całego Najjaśniejszego Domu.

Wieczoremъ miasto, nawet wъ oddalonychъ częściachъ, było rzeziście illuminowane. Do późnej nocy, przy odgłosie полковыхъ оркестровъ, tłumy przechadających się napelniały ulice, ciesząc się dawnymъ niewidzianymъ widowiskiemъ zъ szczególnymъ smakiemъ i artystemъ oświecone były kościoły.

Wъ театrze miejskimъ dane było widowisko przy którego rozpoczęciu, оркестра wykonała hymnъ narodowy: „Boże zachowaj Cesarza!“ który zachwycona publiczność powtórzyć zmusiła; po jego ukończeniu, sklepienia gmachu długo brzmiały jednogłosnymъ okrzykiemъ ура! Wszyscy znajdujący się na przedstawieniu byli wъ świątecznej formie. Teatrъ był pełny. Wszystkie мѣсца wъ театrze zajęte były przezъ różnorodną publiczność. Tualety damъ odznaczały się szczególną wykwintnością.

ZALECENIE GŁÓWNEGO NACZELNIKA KRAJU DO NACZELNIKÓW WILEŃSKIEJ, KOWIEŃSKIEJ, GRODZIEŃSKIEJ i MIŃSKIEJ GUBERNIJ ORAZ KOMENDERUJĄCYCHъ WOJSKAMI W TYCHъ GUBERNIACHъ KONSTYTUJĄCYMI 17 lipca 1863 r.

Stosownie do doniesień otrzymanychъ od naczelnikówъ wojskъ, że wiele band powstańczychъ rozeszło się, a składający je włościanie, szlachta, obywatele i inna horda, zjawiają się zъ prośbą o litość, dalemъ jużъ zezwolenie, ażeby włościanie, którzy dobrowolnie i ze szczeremъ uczuciemъ żalu zъ band powrócą, osadzone na poprzednichъ мѣсcachъ zamieszkania, oddającъ ichъ na porękę gminъ włościańskichъ aż do osobnego rozporządzenia. Dla uzupełnienia tego, polecamъ:

1) Włościan, jednodworców i mieszczan, dobrowolnie zъ band powracających i proszącychъ zlitowania osadzać na poprzednichъ мѣсcachъ zamieszkania, oddającъ na pewną rekąmiej gmin, do których należą, nie inaczej wszakże, jakъ po najbliższymъ osobistymъ przekonaniu się poprzednio naczelnika powiatu o zupełnymъ ichъ żalu i po doprowadzeniu ichъ do przysięgi na wierność JEGO CESARSKIEJ MOŚCI. Przysięga ma być składaną wъ obecności naczelnika powiatu, przedъ wybranymъ na ten cel, a najzupełniej godnymъ zaufania księdzemъ.

2) Domagać się usilnie, ażeby powracający zъ band, popołu zъ prośbą o zlitowanie, składali broń, wъ którą byli zaopatrzeni, albo też wskazywali мѣсцо jejъ ukrycia wъ lasachъ.

3) Otrzymać odъ каждаго zъ nichъ poosobno zeznanie o składzie tychъ band, wъ którychъ oni się znajdowali, o ichъ działaniachъ i dowódcachъ.

4) Tychъ, którzy wъ czasie słuchania zeznań okazały opórъ wъ odpowiadaniachъ, brać podъ strażъ (nie zapowiadającъ starania o litość) i dostawiać do komisji śledczychъ, dla postępowania zъ nimiъ wedle prawa, jakъ zъ wicherzycielami.

5) Obywateli, księży, urzędników i wъ ogólności szlachtę i różnozcynców, którzy powrócą zъ powstania i zlitowania prosić będą, o wysłuchaniu szczegółowychъ ichъ zeznań, zostawiać wъ miastachъ podъ aresztemъ, oczekującъ dalszego mego rozporządzenia co do zmitowania nadъ nimi.

6) Należy naczelnikomъ być nader ostrożnymъ wъ osadzaniu proszącychъ zlitowania, — i tychъ, którzy zъ band powracają, do swychъ domówъ bezъ stawienia się przedъ władzą, albo chociażъ się stawia, leczъ bezъ szczerego żalu, natychmiastъ brać podъ strażъ, jakъ wyżejъ powiedziano, nie dopuszczającъ nadalъ tajemnego powrotu do swychъ domówъ i osadъ.

7) O wszystkichъ osobachъ, które powrócą do swychъ domówъ i osadъ i zjawiają się proszącъ zlitowania, donosić natychmiastъ właściwejъ władzy i składać otrzymane odъ nichъ zeznanie, dla ostatecznego zъ mojej strony rozporządzenia.

8) Wojennymъ naczelnikomъ stale śledzić tulące się jeszcze po lasachъ resztkiъ bandъ a zwłaszcza przewodniczącychъ imъ księży, obywateli i szlachtę, wysyłającъ wedle polecenia wъ różnychъ kierunkachъ konne i pieszce oddziały i złożone zъ ochotnikówъ komendy dla chwytania i tępienia powstańców i brania podъ strażъ osób, które dawały przytułekъ lub żywność i wъ ogólności niósły imъ pomoc.

9) Przyznającъ, że tulące się obecnie bandy są nieczemъ innemъ jakъ bandami rozbojników, niegodnychъ żadnejъ litości za swój upórъ i dzikie postępekъ, poleciłemъ jużъ wszystkimъ, którzy zъ tychъ włościanychъ się bandъ rozbojniczychъ do niewoli wzięci będą, jeżeli ci ostatni dopuścili się jakiegokolwiekъ okrucieństwa lub gwałtu nadъ włościanami lub kimkolwiekъ bądź, sądzić we 24 godziny polowymъ sądemъ kryminalnymъ i wykonywać na nichъ wyroki śmierci za konfirmacją wojennychъ naczelnikówъ powiatowychъ, i wъ tymże czasie maie o тѣмъ donosić. Niezależnie odъ tego, gdy szlachta okoliczna, bezъ względu na czynione jęjъ ostrzeżenia, będzie przekonana o współudziale lub dopomaganie powstańcomъ wъ dokonywaniu przezъ nichъ zbrodni nadъ włościanami lub osobami pocziwie spełniającymi wiernopodane obowiązki, — donosić mnie natychmiastъ dla użycia najsurowszychъ środkówъ osztrafowania całejъ szlacheckiejъ okolicy dla przykładu i postrachu innychъ, a tymczasemъ

Część Nieurzędowa.

Włno, 22 lipca.

POGLĄD OGÓLNY.

Spór chwilowy między Francją i Włochami zniknął pod wpływem wzajemnej wyrozumiałości i spójności. Wiadomo czytelnikom naszym co dało do niego powód. Umieściliśmy w dzisiejszym Kurjerze wszystkie znane dotąd szczegóły ucieczki i schwytań pięciu niebezpiecznych zbrojów neapolitańskich. Skoro wieść o tym do Turynu doszła, że w porcie sprzymierzonego państwa, na pokładzie okrętu płynącego pod flagą francuską, władze włoskie uwięziły podróżnych, opatrzone prawowitemi papierami, wnet hr. de Sartiges dopomógł się o wydanie władzom francuskim ludzi, którzy pod ręką dobrą wiarę wielkiego narodu oddali się w jego czasową opiekę. Margrabia Visconti Venosta, minister spraw zagranicznych włoskich, postąpił jedyną drogą, drogą szczerości i prawa. Istnieje w Turynie tak zwana rada a sporów dyplomatycznych, składająca się z biegłych i doświadczonych prawników, którzy każdą trudność międzynarodową rozstrzygać powinni na zasadzie prawa publicznego, tudzież według ducha i głębi traktatów. Owoż minister Visconti Venosta rozkazał złożyć tej radzie wszystkie papiery dotyczące się schwytań Cyprjana Lagala i jego spółników.

Rada, po dojrzałym rozważeniu wszystkich okoliczności, wyrokła, że władze genueńskie postąpiły nieprawie a więc przedewszystkiem pięciu uwięzionych zbrojów wydać Francji należało. Nim to zdanie rady stało się wiadomością, mniemanie powszechne miano było najrozmaitszymi prądami. Znajdowali się ludzie, którym dziwnie się zdawało, że Francja nie miała wstydu przemawiać za takimi zbrodniarzami. Głośno wołali, że jeżeli gabinet ulegnie wymaganiom posta francuskiego, niebędzie godzien ani chwili dzielić piastować swoich urzędów. Już dziennikarstwo skrajne przedstawiało wymagania Francji w ponurym świetle, wtem minister spraw zagranicznych uwiadomił parlament o zdaniu rady a sporów dyplomatycznych. Powaga, jakiej ten urząd używa, wiara w głęboką znajomość prawa, jaką posiada, przekonanie, że nie na bezstronność jego wpływać niezdolą, są tak wielkie, że powszechność z uszanowaniem wyrok przyjęła i przyznała, że część narodu zależy nie na wyfiamywaniu się od prawa, ale na jego dobrowolnym spełnieniu. Jakoż, kiedy p. Visconti Venosta doniósł o załatwieniu sporu między oba sprzymierzone państwa, posłowie przyjęli to z uniesieniem.

Wobec warunków zawartego z tego powodu układu jest jeden, do którego w Turynie, i słusznie, przywiązują wielką wagę. Francja, na prośbę rządu włoskiego przyrzekała nakazać badanie dla odkrycia, jakim sposobem zbiegli galeriści mogli, opatrzeni w prawidlowe papiery, być przyjętymi na okręt noszący nazwę statku cesarskiego. Rządowi włoskiemu o to głównie chodzi, aby raz położyć koniec podobnym wypadkom. Od roku niemal rząd włoski nieprze staje uwiadamić Francji o kłopotach czynionych w Rzymie na rzecz zbrojstwa, i o opiece już to skrytej, już jawnej, udzielanej lotrom nekającym kraj nieapolitański. Francja czyniła w tej mierze niejednokrotnie przedstawienia kardynałowi Antonellmu, który zawsze odpychał tego rodzaju oskarżenia, zapewniając, że rząd rzymski nie miał nie wspólnego ze zbrojstwem i niedopomagał usiłowaniu Franciszka II w mnożeniu kłopotów włoskiemu królestwu. Ale dziś, kiedy rząd francuski posiada niezbitę dowody spójności władz rzymskich, spójnictwa wyjawionego przez paszporty i listy zaletne udzielone zbrojcom przez policję rzymską, kardynał Antonelli nie będzie już mógł z dawniejszą dumą i pewnością siebie odpychać oskarżeń, ciężających na urzędników rzymskich.

Wyprawiono więc pięciu schwytych zbrojów dnia 16 lipca z Genui. Osobny pociąg zawiózł ich do Suzy. Tam przesadzono ich do dylżanu otoczonego silnym oddziałem żandarmerji pieszych i konnych i powieziono do Francji. Na szczybie góry Cenis oddano ich w ręce żandarmerji francuskiej.

Sądono w Turynie, że władze cesarskie bardzo przedko rozstrzygną żądanie gabinetu włoskiego, poparte wszelkiego rodzaju dowodami, aby ci zbrojcy wydani zostali w ręce sprawiedliwości tego kraju, w którym dopuścili się tyłu zbrodni. Zdaje się niepodlegać żadnej wątpliwości, że to żądanie spełnionem będzie, zbrodnie bowiem są tak jawne, tak pobłażliwość zamknąć musi.

Papiery dyplomatyczne, w tej sprawie, odesłano dopiero 17 lipca do drukarni izby poselskiej. Minister Viconti-Venosta żądał zawieszenia rozpraw parlamentowych w tym przedmiocie, dopóki niezałatwiał się wszystkie rozporządzenia umówione między gabinetami paryżkim i turyńskim. Teraz już niekiedy niebezpieczne poruszać sprawy, tak szczerliwie i szlachetnie dla obiedwóch stron załatwionej.

Izba poselska postanowiła odbywać po dwa posiedzenia na dzień i nierozdzielzać się, dopóki nieuchwala czterech najważniejszych projektów zapisanych na porządku

dziennym, a mianowicie: wykupu drogi żelaznej Wiktor-Emmanuela; podatku od napojów; popisu 50,000 zaciężnych i projektu do prawa o zbrojstwo. Wszystko wskazuje zjawstaje, że to ostatnie prawo nie pójdzie pod rozbiór. Izba jest zmuszona, upały niesłychane, odroczenie więc obrad, konieczne.

W Anglii, dziś tydzień, w przeszły wtorek dnia 28 lipca, nastąpiło zamknięcie parlamentu. Królowa i na ten raz jeszcze, kazała wyręczyć siebie i odczytać mowę od tronu. Podziękowawszy za uchwalone przez izbę gmin pieniądze na potrzeby państwa i za posag dla królowej Alisy z powodu jej zamążpojęcia, królowa wspomina o wzroście szczęśliwego stanu Indji i oświadcza radość, że stosunki handlowe, mimo przesilenia amerykańskie, wyraźnie nie ucierpiały. Pod względem położenia Anglii, do państw zagranicznych, królowa wynurzyła pragnienie pojednania z Brazylią i nadzieję, że nieprzyjdzie do wojny z Japonją. Wspomniała o zagajonych rokowaniach z państwami które podpisały traktat 1815, oddający wyspy jonskie w orędownictwo Anglii. Rokowania, o których królowa mówi, mają, jak wiadomo, na celu, wcielenie tych wysp do Grecji. Nakoniec, co do układów dyplomatycznych rozpoczętych wspólnie z Francją i Austrią, królowa ma nadzieję, że przedmiot ich załatwiony zostanie w duchu ludzkości i utrzymania pokoju Europy.

Co do wzianki o pomyślności, jakiej Indje wschodnie pod kierunkiem znakomitego męża stanu sir Karola Wood doznają, podamy pod Anglią szczegółową wiadomość, zwłaszcza o skarbowości tego kraju. Czytelnicy ujrzą, jak zdumiewające są jego zasoby, ale jak potężnych potrzeba też było środków, do zaprowadzenia w tym niezmiernym państwie cywilizacyjnych ustanowień. Jedną tylko Anglią, przy ogromie swych bogactw, mogła dźwignąć te olbrzymie przedsięwzięcia, które właśnie teraz dopiero wydawać owoce poczynają.

We Francji, pozorna cisza; cesarz jeszcze u wód bawi; wróci do Paryża na dzień 15 sierpnia, uroczystości narodowej, a we dwa dni później dnia 17 wyjedzie do obozu w Chalons-sur-Marne.

Wiadomości z Meksyku są pomyślne. Juárez opuszczony przez wojsko, musiał zaniechać zajęcia miasta San-Luiz de Potosi, i według wszelkiego podobieństwa do prawdy zmierza nad brzeg Oceanu spokojnego dla odpłynienia do New-Yorku. Tym czasem od zajęcia przez Francuzów Meksyku, w znacznej liczbie prowincji składających konfederację meksykańską, objawił się stanowiący zwrot wyobrażeń ku zasadom zachowawczym. Już znakomiti obywatele obwodów Veracruz, Pueblu, Chiapa, Oaxaca, Cohahuila, Durandó, zgromadziwszy się, podpisali adres, w którym uznają interwencję francuską i oświadczają się za ustaleniem rządu monarchicznego w Meksyku.

Najlepsze porozumienie zdaje się panować między marszałkiem Forey i ludnością. Na dowód służby może odezwać, którą naczelny wódz francuski wydał w dniu wejścia swojego w bramy stolicy, a w której wyrok.

„Niechęć spocząć ani na chwilę, póki nie wynurzę wam całej wdzięczności za świetne przyjęcie, jakiego doznałem z waszej strony waleczne wojsko, którem mam zaszczyt do wodzić. Słów mi braknie na wypowiedzenie co serce czuje. Ale w tym dniu, którego słońca pamięć przez całe życie zachowam, zaciągnąłem dług święty, pracownia bez ustanku, nad zapewnieniem dla was dóbr, jakich najgoręcej pragniecie: pokój, porządek, sprawiedliwość i prawdziwego rozwoju.

„Połączam na wszystkich prawych Meksykanach, że mi dopomogą w spełnieniu mego postannictwa, które będzie łatwym, jeżeli nie odmówicie mi zupełnej ufności, jeżeli usłuchacie rad, które już w tej chwili wam daję: niepodniecania namietności przez pisma, przez paszkwile, przez broszury, przez teatralne przedstawienia i t. p. bo te objawy byłyby zawczasem.

„Po obaleniu jakiejkolwiek budowy, zwolna dźwignąć ją należy, jeżeli chcemy aby była trwałą. Bądźcie więc cierpliwymi, przy boskiej pomocy, w której całą nadzieję pokładam, pokonamy trudności wielkiego dzieła, nad którym wszyscy zgodnie powinniśmy pracować.

Wódz naczelny przed zajęciem jeszcze stolicy wydał rozporządzenie skarbowe względem poboru nowego cła od towarów; dzienniki nie przychylnie wyprawie meksykańskiej surowo ten krok zganiły.

Prócz tego, marszałek Forey zakazał wszelkiego wywozu pieniędzy w złocie i srebrze z krajów rzeczywospolitej meksykańskiej, a nakoniec rozciągnął na dzienniki całą surowość praw francuskich obowiązujących ich wydawców.

To ostatnie rozporządzenie tem więcej zdziwiło Francję, im więcej mniemanie, powszechne ucieczyło się z przedstawienia, złożonego cesarzowi przez ministra marynarki hr. p. de Chasseloup Laubat, umieszczonego dnia 26 lipca w Monitorze Powszechnym, a w którym wyrażono co następuje:

„Ustawy organiczne przepisane dla wysp Martyniki, Guadelupy miejscowe tych wysp poddały dziennikarstwo przekonanemu się bardzo przedko, iż dziennikarstwo mogło występować z nierównie niebezpieczniejszymi podżeganiami w osadach, niż we właściwej Francji.

„Jakoż prawo 7 sierpnia 1850, daleko surowszemi karami zagroziło wszystkim, którzyby ośmielili się doradzać przywrócenie niewolnictwa, którzyby zapalali nienawiść przeciw dawnym stanom ludności, i dopuszczali się wykroczeń, które w kraju tak oświeconym jak Francja i rządzonej wielkimi zasadami konstytucji, były bez żadnego wpływu, ale które w społeczności niedawno jeszcze opartej na zupełnie odmiennych podstawach, mogły zapalać najsilniejsze namietności i spowodować okropniejsze skutki. Nakoniec, w obec ruchów wybuchłych w osadach, dekretu 1852 przywrócił znowu gubernatorom władzę, nadaną im przez ustawy organizacyjne.

„Od owego wszakże czasu, władza przywrócona bez żadnego oporu, dozwoliła pod swą tarczą, spokojnie przeobrazić się społeczeństwo osadniczej. Praca swobodna okazała się nierównie płodniejszą od pracy przymusowej. Osadnicy francuscy, w szlachetnych usiłowaniach, nieoczekiwali się przed żadnymi ofiarami; ucieczyli przyjęli nowe warunki, w których im żyć przyszło; nakoniec namietności, różnice plemienne osłabły, znikają, i dziś pod wpływem wywołanego prawodawstwa, osady otaraszawszy się z zawał tamujących ich polot, weszły na drogę postępu, w której pracują tylko nad rozwojem pierwiastków swojej pomyślności.

„W obec tego ukojenia umysłów, należało zaprzestać wykonywania dawniejszych przepisów. Już zarząd naczelny ostrzegł gubernatorów, że w poskramianiu wykroczeń dziennikarstwa, powinni byli stosować się do praw obowiązujących w samej Francji, i rzeczywiście miało to zawsze miejsce.

„Zdanie rady stanu i doradczego komitetu osadniczego, zgadza się na to, aby Martynikę, Guadelapę i Réunion niestanowić wyjątku od ogólnych praw dziennikarstwa, drukarstwa i księgarstwa, obowiązujących w całej Francji.

W Pruszech wszystko trwa w dotychczasowym stanie niepewności; ale dzienniki niemieckie wychodzące w Ameryce północnej, silnie powstają przeciw panu von Bismarckowi, zarząd zwrócił na to uwagę i hr. von Eulenburg rozkazał naczelnyemu prezesom prowincji, zebrać wiadomości o tych dziennikach i donieść sobie, jakimi drogami rozchodzą się one po kraju.

Dom królewski zasmucenemu został, dnia 28 lipca, śmiercią księcia pruskiego Fryderyka, który o godzinie 6 wieczorem zakończył życie. Zmarły książę urodził się dnia 30 października 1794; był on jedynym synem Ludwika Fryderyka Karola, rodzinnego brata króla Fryderyka Wilhelma III, a więc stryjecznym dziś panującym Wilhelma I. W roku 1817 dnia 17 listopada poślubił księżniczkę Wilhelminę Luizę Anhalt-Bernburg; zostawił dwóch synów Aleksandra i Jerzego.

W Austrii najważniejszym wypadkiem jest oświadczenie podpisane dnia 22 lipca przez 51 członków sejmiku siedmiogrodzkiego, między którymi zastanawiają podpisy biskupów katolickiego, reformowanego i unitarnego, tudzież podpis barona Kemény, byłego kanclerza, i hr. Miko, byłego niera gubernatora siedmiogrodzkiego. Niechcieli oni mieć uczestnictwa w obradach sejmiku z następnych, jak wyrażają powodów: „Pragnielśmy, mówią, najszerzej równouprawnienia religijnego i przemysłowego wszystkich narodowości naszej odczyny, mianowicie też Rumanów, a pragnielśmy tem goręcej dokonania tego sugniennie, z godnością i w drodze prawnej, że chodzilo nam o przywrócenie zgody od tak dawna zawichrzonej w naszym kraju; chodzilo o to, aby zbiorowa wola i wspólne siły obywateli wszystkich narodowości i wyznań, zjednoczyły się w rozwoju ogólnej pomyślności krajowej.

Niewiadomo czy sejm siedmiogrodzki z powodu uchylenia się od niego posłów węgierskich, tak jak sejm szlęzki, z powodu wyjścia z niego posłów niemieckich rozchylać się będzie musiał, lub czy rząd cesarski nakaze sejmować dwóm tylko narodowościom rumuńskiej i saskiej. Cokolwiek bądź, zadanie pana Schmerling natrafia na coraz nowe trudności utworzenia powszechnego sejmiku.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Włochy.

Turyn, 21 lipca. Wczoraj wieczorem rząd włoski wysłał do Paryża odpowiedź na depeszę francuską, ściągającą się do uwiezienia hersztów zbójczych w Genui. Rzeczona nota ma podawać środek, który czyni zadosyć wymaganu polityki i sprawiedliwości.

Dziennik Rzymski d. 18 lipca umieszcza co następuje:

Z rozkazu jego świątobliwości dziś zrana odbyło się w kościele San-Andrea della Valle nabożeństwo żałobne za duszę Wiktoru Oudinot księcia Reggio, który będąc wodzem naczelny wojska francuskiego, zwyciężył hordy rewolucyjne zgromadzone w Rzymie przeciw cywilizacji i religji, tudzież pozyskał sławę wrócenia obywatelom spokojnej wolności, oraz oddania ocalonej stolicy w ręce panującego Piusa IX.

Nabożeństwo zaczęło się o godzinie 10-jej. Jego świątobliwość kazał przedstawiać swą osobę księdzu kardynałowi Pacea, swojemu wielkiemu podkomorzemu, którego otaczali księza de Merode, Talbot i Negretto, komornicy tajni; dowódca i oficerowie gwardji szlacheckiej. Mszę świętą miał ksiądz Marinelli

biskup porfirski, zakrystjan jego świątobliwości; odegrano muzykę układu pana Rolland, kapelmistrza żandarmerji papieskiej. Kościół nie mógł pomieścić ogromnego mnóstwa modlących się; ludność rzymska zrozumiała pobożny zamiar swojego ojca i najmilszego monarchy Piusa IX-go.

Dnia 21 lipca. Zawczoraj wysłano notę gabinetu turyńskiego w odpowiedzi na depeszę pana Drouyn de Lhuys, ściągającą się do uwiezienia 5-ciu zbrojów neapolitańskich na pokładzie okrętu Aunis. Osoby zwykłe do brzoświadczenia rzeczy zapewniają, że brzmienie tej noty jest pełne godności i umiarkowania. Gabinet włoski ze względu na stosunki przyjacielskie istniejące między oba narodami, uchylając wszelkie odwoływanie się do praw wzajemnych, zgadza się na oddanie władzom francuskim zbrojów schwytych na pokładzie okrętu Aunis, pod warunkiem, że gabinet francuski zgodzi się ze swęj strony na żądanie gabinetu włoskiego, aby stosownie do praw międzynarodowych ciż zbrodniarze zostali mu wydani. Co skoro spełnione będzie Cipriano La Gala i jego spółnicy odesłani zostaną do Neapolu, dla stawienia ich przed sądem.

Po długich rozprawach w izbie poselskiej prawo opodatkowania majątku ruchomego zostało przyjęte. Projekt oddania przedsiębiorstwu którejkolwiek ze spółek budowy drogi żelaznej kalabryjsko-sycylijskiej został wniesiony, ale upały rozpędzają już posłów.

Sprawilo tu najmilsze wrażenie braterskie przyjęcie, jakiego doznali w Chaux-de-Fonds strzelcy włoscy. P. Fenzi, poseł zacy i powszechnie szanowany obwodowi Montevarchi, który wręczył chorągiew narodową, był przedmiotem najwyższego współczucia. P. Jenzi miał z tego powodu mowę, okrytą grzmiącymi okłaskami zwłaszcza w tych miejscach, w których mowa starał się zbijać uprzedzenia niechęci między Włochami i ludnością niemiecką, uprzedzenia, które nie zrozumiany duch stronicy starał się na korzyść Włoch wyzykiwać.

Zdziwila tu nierozsądna napaść jednego z członków parlamentu angielskiego na rzecz reakcji. P. Bowyer na posiedzeniu 17 lipca izby gmin, chciał prześcignąć lorda Normandya. Przebaczyć trudno ludziom skądinąd poważnym niedarowan lekkomyślność, z jaką postępują w sprawie włoskiej. Ale w tej chwili są na dobre nie tylko ubolewania, ale nawet pochopy orędownictwa nad tymi s i g n o r a m i zbrojami, których chciało by udawać za zapasników świętej krucjaty. Świetna, a w kilku miejscach pełna dowcipu, odpowiedź lorda Palmerstona przyjęta tu została z najwyższym zadowoleniem.

Stan kraju nie obudza w tej chwili szczególnej uwagi. Panje w ogóle największą spokojność.

W Neapolu nabożeństwo żałobne za spoczynek duszy pułkownika Nullo, odbyło się w ciichości. Królewicz Oddone przybył wczoraj do Ischia dla kąpieli morskich.

Zycie Jezusa przez pana Renan, czytane jest chętnie we Włoszech; w Medjolanie wyjdzie wkrótce tłumaczenie włoskie tego dzieła.

U dworu otrzymano wiadomość z podróży królewicza Amedeusza, który zawczoraj opuścił Lubekę i w tej chwili znajduje się na drodze do Szwecji.

Dziennik turyński Italia wyraża się w następnych słowach o zajęciu na okręcie Aunis:

Dzienniki francuskie dziś otrzymane postrzegły się, że zdaleko poszły w tej sprawie; duch umiarkowany i pojednawczy Monitora, znieślił jej ogólnie do spokojniejszego i rozsądniejszego ocenienia rzeczy. Przyznać należy, że obie strony wniosły się nieważnie, ale też obie strony na pierwsze przemówienie urzędowego organu uznały prawdę. Dowodzi to tylko, jak w sercach obu krajów wysoko bije uczucie narodowe i posunięto je aż do niesprawiedliwości; wszakże oba ludy tak serdecznie mitujące jedną wielką zasadę, zwiększyły jeszcze, skoro chwila zapędu minęła, wzajemne dla siebie poważanie. Przysada nawet w tej mierze ścisłej kojarzy, zamiast rozróżniania, oba narody. Dla tego sądzimy, że dziennikarstwo włoskie i dziennikarstwo francuskie szczerze odbija ruch mniemania obu krajów i ten spór przemijający nie zostawi najmniejszej podnety do nieporozumień.

Dziennik paryski Temps ogłasza list pisany do redakcji swojej z Turynu dnia 22 lipca. Umieszczamy go poniżej, dla tego zwłaszcza, że odbija się w nim zwykła chępliwość francuska:

Wzburzenie umysłów, które panowało tu w sferach rządowych i w parlamencie dnia 19 lipca, zdawało się uspakając, w poniedziałek d. 20-go. Rada zająć dyplomatycznych zwolana w niedzielę wyrokła swoje zdanie. Rada ministrów odbyła się pod przewodnictwem królewskim o południu. Wczoraj ministrowie zebrałi się na nowo i przybyli na posiedzenie w takim usposobieniu, iż można było z wielkiem podobieństwem do prawdy wnosić, że nazajutrz przyjdzie myśleć o nowym gabinetcie. Wszyscy powtarzali, że ministrowie głośno oświadczyli gotowość złożenia urzędów.

Rząd francuski na depesze posyłane z Turynu do Paryża i do Vichy, stanowczo odpowiadał, że obraza wyrządzona jego fladze musi być wynagrodzona; to jest, że zbrojcy uwiezieni na okręcie Aunis powinni mu być wydani. Aż do niedzieli, 19-go z rana, ministrowie sądzili, że wielkie ciała państwa uznają prawo Włoch, lub jeżeli przyszło im zbłądzić, dopuścili się tego przynajmniej w dobrem towarzystwie.

Pierwsze rozczarowanie przyniosł im minister spraw zagranicznych, który od samego początku trafnie ocenił stan rzeczy. Uwiadomili bowiem w imieniu rady zająć dyplomaty

cznych, że władze włoskie źle robie poczęły. Rada zająć dyplomatycznych jest ustanowieniem 27 listopada 1857 r.; składa się z 8-miu członków wybranych między mężami, którzy poświęcili się wyłącznie nauce porównawczych prawodawstw, traktatów międzynarodowych i połączonej z nimi zadań z prawodawstwem krajowem.

Dziś ta rada składa się z senatorów, sędziów, profesorów i jednego radcy stanu. Teżniejszy minister spraw zagranicznych p. Venosta-Visconti w niej zasiada, wszakże był już jej członkiem przed objęciem kierunku swojego wydziału. Łatwo zrozumieć wysoką powagę tej rady; roztrząsa ona wszystkie mogące wynikać spory między Włochami i innemi ludami, co do tłumaczenia traktatów międzynarodowych; wszystkie zajścia lub dopominki ważniejsze, gdzie prawo zdaje się być wątpliwem. Niepodobna było zajęcia na okręcie Aunis nie poddać pod jej rozstrząśnienie. Jakoż w niedzielę rano to zajście uległo najtroskliwшему rozbirowi pod wszelkimi względami. Zastanawiano się, czy wolno było władzom genueńskim najść okręt francuski; czy galery mają prawo chwycić swych zbiegów gdziekolwiek ich znajdują; czy wystarczało na to przyzwolenie konsula francuskiego w Genui. Słowem nie nie uniknęło rozbirowu.

Po długim badaniu, rada zająć dyplomatycznych jasno wypowiedziała, że rząd francuski miał prawo żądać wydanie sobie ludzi uwiezionych na pokładzie okrętu Aunis i rząd włoski powinien ich oddać. W skutek tego postanowienia, ministrowie, straciwszy dzień na daremnych telegramach, zebrałi się wieczorem na radę w zamiarze złożenia urzędów.

Ale, kiedy przyszło pomyśleć, kto zajmie ich posady, wnet przekonali się, że nie to przysięm niewdzięcznego obowiązku wynagrodzenia obrazy, czyli poprostu mówiąc, oddania zbrojów w ręce francuskie; ministrowie więc musieli pozostać na miejscach.

W poniedziałek (20) zajęto się ułożeniem noty do rządu francuskiego; we wtorek zdawało się wszystko być załatwionem. Rząd włoski odda 5-ciu zbrojów, ale spóźnieśnie żąda powrócenia ich sobie, skoro formalności prawne będą załatwione. O to tylko chodzilo, czy wydanie miało nastąpić w Marsylii lub w Suzie.

Aż do tej chwili udało się uniknąć interpellacji; ale dziś, dnia 22, jeden z posłów zagadnął ministra spraw zagranicznych, który odmołwił odpowiedzi.

Piszą z Rzymu dnia 18 lipca do dziennika R o z p r a w: Zdaje się, że mały dwór palacu Farnese przekonał się nakoniec, o czem wszyscy oddawna wiedzieli, że pieniądze przeznaczone na zachętę reakcji marnują niewierni agenci, i że mała tylko ich częśćka na cel właściwy bywa obracana. Mógłby w tej mierze wiele powiedzieć; ale hamuje pióro, abym nie potrzebował przytaczać imion własnych. Tego tylko przemilczeć nie mogę, że summa wydłużona niedawno u Franciszka II, która miała posłużyć hersztowi Tristany na powrót do Hiszpanji, zawieruszyła się gdzieś w drodze. Słusznie, czy nieślusnie oskarżają cztery osoby o to mactactwo. Jeżeli tak jest, pewno większa być musi liczba spółników. Podania dawnego dworu neapolitańskiego zachowywało i w Rzymie, z taką wernością, że gdyby chcieli karać wszystkich winnych, należałoby, całą zgromadzoną rozpedzić. Cokolwiek bądź, organizacja polityczna zbrojstwa rozpręga się; niebawem pozostanie tylko zwyciężające zbrojstwo po gościach, co jest plagą miejscową, ale która także zniknie z dokonaniem dróg żelaznych.

Ogromna bomba, która niedawno pękła przed pałacem Farnese, przerażała jego mieszkańców. Ojczad do Ariccio wstrzymano, mówią nawet, że tajemnie czynią się przygotowania do dalszej podróży. Znajdujemy w dzienniku paryżkim Patrie niektóre szczegóły nadesłane dnia 23 lipca z Turynu, o 5-ciu zbrojach schwytych na okręcie Aunis.

Schronili się oni byli do Rzymu, gdzie po uwiezieniu Stramenga i Tristany, zważyli o własnym bezpieczeństwie i co chwila lękali się wpaść w ręce wojennej policji francuskiej. Rząd papieski posłał ich do więzienia w Termach i rozpoczął układy z policją francuską o ich wyjazd. Zbrojcy oświadczali chęć udania się do Barcelony, rząd chciał od Francji rekompensację bezpieczeństwa ich osób. Francja odmówiła, nie zgodziła się nawet na przyjęcie ich na okręt francuski z pasportami wydanoimi na zmyślone nazwiska.

Wyjazd generała Bosca i półkowników Luvera, Pecacane i Delies miał miejsce pod innemi warunkami. Generał wydał był uczyć; dwaj biesiadnicy Pecacane i Delies, od niejakiego czasu byli w kłótni, wzajemnie oskarżając siebie o spełnienie na nich ostatniej wyprawy, a to z powodu, że któryś z nich miał skreślić przeznaczoną na to pieniądze. Znalazłszy się za jednym stołem, od obelg przeszło do groźb; wyzwało się na pojedynkę. Świadcami mieli być: generał Bosco i kilku innych biesiadników. Nazajutrz przecieniancy stanęli, ale ponieważ szabla półkownika Luvera pękła, odłożono na dwa dni dokonanie pojedynku.

Tymczasem policja rzymska dowiedziała się o tem co zaszło. Pojedynki są zabronione w państwie rzymskiem; Franciszek II kazał uwiezić obu pojedynkujących i ich świadków.

Stało się to właśnie wówczas, kiedy Francja nalegała na wyprawienie z Rzymu podległych zbrojstwa; skorzystano z okoliczności pojedynku i wygnano z państw papińskich generała Bosca i innych.

no wiadomości z New-Yorku z dnia 13. Posel-
stwo pana Stephens do Waszyngtonu mia-

